

Végrehajtás külföldön

Magyarországon az adóvégrehajtásban általános alapelve, hogy az egy adóssal szemben fennálló, végrehajtható tartozást egy végrehajtási eljárásban érvényesíti az adóhatóság, illetve az eljárás (önkéntes, vagy kötelező) átadását követően a bírósági végrehajtó. Általánosságban megállapítható, hogy az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (Art.) mind a végrehajtható okiratokat, illetve a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvénnyel együttesen a végrehajtási cselekményeket is meghatározza.

A végrehajtási cselekmények foganatosítása során általában nincs jelentősége annak, hogy a tartozásnak mi a jogcíme, azaz hogy a fennálló tartozás adónak, járuléknak, adók módjára behajtandó köztartozásnak vagy illetéknek minősül: a jogcímtől függetlenül biztosított, hogy egy végrehajtási eljárásban érvényesíthetőek a követelések, amennyiben az adott kötelezettség vonatkozásában nem áll be végrehajtást kizáró, korlátozó körülmény.

Jelen jogszabálykörnyezetben nem beszélhetünk egységes nemzetközi adójogról, azaz egységes, nemzetközi anyagi adójogi normákról, de közismert, hogy az európai integráció során az adójogi normák közelítése és egységesítése is megtörténik. Ezen közelítés és egységesítés ugyanakkor keretjellegű, azaz a tagállamok tölthetik ki ezen, közösen megállapított keretet. Ennek eredménye az, hogy az integráció jelen eredményei alapján megállapítható: elsődlegesen a tagállamok kompetenciájába tartozik az anyagi adójogi normák meghatározása, és a közösségek területén ezen tény a nemzetközi végrehajtásnak alapja.

A nemzetközi anyagi adójog jelen állapota miatt nem beszélhetünk egységes, nemzetek feletti adóvégrehajtási jogról, vagy nemzetközi adóvégrehajtási szervezetről. Nincs tehát olyan jogforrás, amely alapján pl: egy hazánkban adóvégrehajtásban kiadott inkasszót egy külföldi pénzügyi intézmény teljesít.

A külföldön történő követelésérvényesítés rendje elsősorban attól függ, hogy az érintett tagállamok között milyen előzetes megállapodásra, nemzetközi egyezmény

megkötésére került sor. Amennyiben nemzetközi egyezmény rendezi a más tagállam területén fennálló követelések behajtásának lehetőségét, úgy ezen egyezmény a külföldön történő adóvégrehajtásra lehetőséget teremt. Ez nem azt jelenti, hogy magyar végrehajtó külföldön eljárhat, kizárólag azt biztosítja, hogy a végrehajtó behajtási (végrehajtási) megkereséssel élhet. Ennek hiányában kizárólag azon lehetőség áll fenn, hogy az adóhatóság, vagy törvény által kijelölt egyéb szerv külföldön, a külföldön irányadó szabályok szerint előállítasson egy végrehajtható okiratot, és ez alapján a külföldi végrehajtási jog szerint keressen kielégítést.

Hazánkban mindkét követelésérvényesítési rend biztosított, előbbire a behajtási jogsegély, utóbbira az Art. 147.§-a irányadó.

Az Európai Közösségek tagállamai közötti behajtási jogsegély biztosítja a végrehajtható okirat külföldi elismerését (nincs tehát szükség peres, vagy ilyen jellegű eljárás megindítására a végrehajtható okirat kiállítására érdekében) és adóadat átadási, kézbesítési, biztosítási intézkedés vagy kielégítési végrehajtási eljárás megindítására van lehetőség.

A vonatkozó közösségi joganyag a Tanács 2008. május 26-i, az egyes lefölözésekből, vámokból, adókból és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról szóló 2008/55/EK irányelve. A végrehajtására vonatkozó részletes szabályokat a Bizottság 2008. november 28-i, az egyes lefölözésekből, vámokból, adókból és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról szóló, 2008/55/EK tanácsi irányelv egyes rendelkezéseinek végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 1179/2008/EK rendelete határozza meg. Ezen felül az Art. V. fejezete rendelkezik a behajtási jogsegélyről.

Az integráció jelen fokán a behajtási jogsegély alkalmazása korlátozott. Nem biztosítja azt, hogy az adóhatóságok valamennyi követelésüket külföldön érvényesítsék. Az Art. 60. § (1) bekezdés a)-e) pontjaiban meghatározott taxatív felsorolás állapítja meg azon jogcímekeket, mely jogcímen fennálló követelések hazánkban vagy külföldön a behajtási jogsegély alapján érvényesíthetőek. A felsorolásban fel nem tüntetett követelések (pl: illetékek, járulékok) még akkor sem érvényesíthetőek a

behajtási jogsegély keretében, ha ugyanazon adóssal szemben az adóhatóság a felsorolt jogcímek szerinti (a jogsegély hatálya alá tartozó) követelést, követeléseket tart nyilván.

Ezt példával szemléltetve: a munkáltató, kifizető által levont személyi jövedelemadó előleg és a munkabért terhelő járulékok egy bevallásban, a havonta benyújtandó '08-as bevallásban kerülnek meghatározásra, tehát egy végrehajtható okirat alapján indítható meg a végrehajtás hazánkban. Amennyiben külföldön szükséges a végrehajtás folytatása, úgy a végrehajtható okiratot már meg kell bontani: a behajtási jogsegély keretében lehetőség van a személyi jövedelemadó külföldön történő érvényesítésére, a járulékok behajtásában ugyanakkor nem nyújt segítséget a jogsegély, így az kizárólag egyéb eljárásban érvényesíthető.

A jogsegély további korlátja, hogy a jogcím szerinti megfelelés nem jelenti a jogsegély automatikus alkalmazhatóságát. Az egyazon adóssal szemben fennálló, a jogsegély hatálya alá tartozó követelések összegének ugyanis a rendelet 25. cikke alapján el kell érnie az 1500 eurót, ennek hiányában a jogsegély nem vehető igénybe. Ellentétben viszont az Art. 161. §-a szerinti megkeresésre történő végrehajtásra irányadó szabályozással, a jogsegély akkor is igénybe vehető, ha az 1500 euros összegszerűségi korlát az adott végrehajtható okirattal szemben fennáll, de az egyéb végrehajtható okiratokon fennálló további, a jogsegély hatálya alá tartozó követelések miatt az egyazon adóssal szemben fennálló követelések összege már eléri az összeghatárt. Tehát a jogsegély keretében lehetőség van a követelés érvényesítésére, ha pl: 300 euro személyi jövedelemadó és 1200 euro általános forgalmi adó kötelezettség áll fenn (két végrehajtható okirat alapján), mert az összes követelés eléri az 1500 eurót.

A rendelet 12. és 13. cikkei alapján a behajtásra, biztosítási intézkedésekre vonatkozó megkeresésekre egy űrlapminta került bevezetésre, valamint az Art. 60. § (5) bekezdése egyszerűsítette a végrehajtható okiratok csatolását: a végrehajtható okirat ilyen esetben a hátralék kimutatás, melyben egy vagy több végrehajtható okiratban fennálló, a jogsegély hatálya alá tartozó követelések összesíthetőek, így nem kell minden bevallást, határozatot külön – külön mellékelni a végrehajtás vagy a biztosítási intézkedés fogantatásának érdekében.

A behajtási jogsegély nem kizárólag az adózó, hanem a foglalatást tűrni köteles harmadik személyek és mindazon személyek tekintetében is alkalmazható, akik a megkereső állam szabályai szerint felelnek a követelés rendezésért.

Különösen ilyennek minősül a mögöttes felelős (Art. 35.§ (2) bekezdés) a megfizetni rendelt tartozás tekintetében, a követelésfoglalás kötelezettje, a kötelezettségét nem teljesítő munkáltató, pénzügyi intézmény (Art. 153. §-a szerinti quasi mögöttes felelősök), árverési vételár–különbözet megfizetésére kötelezettek, ha a befizetésük alapján megfizettetnek minősülő adó a behajtási jogsegély hatálya alá tartozik. Abban az esetben viszont, ha a quasi mögöttes felelőssel szembeni követelésnek nincsen adóvonzata (azaz nincs adótartozás, a behajtandó összeg az alapügy adósát illeti meg) vagy az adóvonzat nem tartozik a jogsegély hatálya alá, úgy a jogsegély alkalmazásának feltételei nem állnak fenn, hiszen nincs annak hatálya alá tartozó, a megkeresést megalapozó követelés.

Az eljárás egyszerűsítése érdekében a megkereséseket a Központi Kapcsolattartó Irodán (KKI) keresztül kell külföldre továbbítani, ugyanis a tagállamok kötelessége, hogy a gyors kapcsolattartás érdekében kapcsolattartó szerveket jelöljenek ki, ezzel is segítve az eljáró szervek munkáját.

Az Art. 64. § (4) bekezdése alapján a behajtási jogsegély keretében beszedett összeg kizárólag a megkeresésben megjelölt tartozással szemben számolható el. Ennek az a célja, hogy a végrehajtás során irányadó esedékesség szerinti elszámolás miatt ne fordulhasson elő az, hogy a behajtási jogsegély alapján behajtott kötelezettségek ismételt fedezetlenségét megállapítsa a korábbi esedékességű, jogsegéllyel nem érintett tartozások miatt az adóhatóság, és így újabb, de a behajtandó tartozás tekintetében ismételt megkereséssel éljen.

A SIGMA Zrt, mint a lefolytatott közbeszerzési eljárás nyertese (Art. 147. § (1) bekezdés) akkor jogosult eljárni, ha a behajtási jogsegély igénybe vételére nem kerülhet sor. Ebben az esetben a végrehajtható okirat alakísági feltételeit az adóhatóság felettes szerve megvizsgálja, majd továbbítja a megkeresést a SIGMA Zrt. részére. A SIGMA Zrt. általában az adózót (adó megfizetésére kötelezettet, egyéb a tartozásért helytállni köteles személyt) felhívja a kötelezettség rendezésére. Amennyiben a fizetési kötelezettséget megállapító határozat (fizetési meghagyás) még nem került kézbesítésre, úgy a kézbesítésre ezen eljárásban kerül sor.

A két követelésérvényesítési rend a költségvonzatban is eltér: a jogsegély alkalmazása során főszabály szerint az eljáró hatóságok viselik a felmerült költségeket. Az Art. 147. § (3) bekezdése alapján a SIGMA Zrt-t viszont a beszedett adó (ideértve az adók módjára behajtandó köztartozásokat is) 8%-a, mint ellenérték megilleti.

Speciális, egyedi esetekben arra is adott a lehetőség, hogy a SIGMA Zrt. útján az adóhatóság kezdeményezze a tényleges külföldi végrehajtási eljárás megindítását. A tényleges végrehajtás viszont nem kezdeményezhető automatikusan, előzetes külföldi eljárás nélkül. A végrehajtható okirat külföldön történő automatikus elismerése hiányában elsődlegesen olyan eljárást kell kezdeményezni melynek eredményeként egy, a külföldi jog szerint végrehajtható okirat kerül kiállításra. Ennek birtokában már lehetőség van a végrehajtás megindítására és így a követelés érvényesítésére.

Összefoglalva a fent leírtakat, a külföldön történő végrehajtás előfeltétele, hogy az eljáró adóhatóság tisztázza azt, hogy a külföldön behajtható követelésére alkalmazható-e a behajtási jogsegély. Amennyiben alkalmazásra kerülhet, úgy a hátralék ezen részére a KKI-n keresztül végrehajtást, vagy egyéb, az adott ügyben szükségesnek ítélt jogsegélyt (kézbesítés, adatszolgáltatás) kezdeményezhet. Azon követelések tekintetében, melyek a jogsegély hatálya alá nem tartoznak, a SIGMA Zrt. közreműködésével érvényesíthetők azaz, hogy a SIGMA Zrt-t megillető ellenérték adózott, adóigazgatási költség, és így nem hárítható át – végrehajtási költségként - az adózóra.

DR. DOMBI GERGELY